

Emile Durkheim - 1858 - 1917

Fakty społeczne, siła społeczna

Każda nauka, jeśli naprawdę jest odrębną nauką, ma za przedmiot odrębne fakty. W przypadku socjologii, nie są to fakty fizyczne, bo nie można ich dokładnie umiejscowić, zobaczyć, dotknąć. Ale z drugiej strony, są czymś w stosunku do jednostki zewnętrznym: odczuwa ona ich nacisk. W każdym społeczeństwie obowiązują pewne zarządzenia, przepisy i prawa, dotyczące np. ruchu ulicznego, zawierania umów, prowadzenia przedsiębiorstwa i tysiąca innych rzeczy, a tak samo obowiązują pewne reguły moralne, obyczaje towarzyskie, wierzenia religijne: to są właśnie fakty społeczne. Fakty społeczne obowiązują, naciskają, przymuszają, nakazują poprzez siły społeczne, które wywiera społeczeństwo na jednostki. Siła społeczna jest w stosunku do indywidualnej nadrzędna. i choć nie jest siłą fizyczną, jest jednak siłą, której jednostka musi się poddawać.

Wyobrażenie zbiorowe

Istnieją dwa rodzaje wyobrażeń indywidualne i zbiorowe. Wyobrażenia indywidualne będące tworem umysłu jednostkowego oraz wyobrażenia zbiorowe pochodzenia zbiorowego, do których świadomość indywidualna nigdy by sama nie doszła. Bez wyobrażeń zbiorowych, świadomości zbiorowej niepojęte byłyby fakty społeczne z ich zniewalającą siłą.

Wyobrażenia, jakie człowiek ma o rzeczach, nie powstają w świadomości ludzi żyjących w odosobnieniu, lecz współżyjących ze sobą, są dziełem zbiorowym, tworem społeczeństwa.

Socjologia

Życie człowieka przebiega wśród faktów społecznych, wśród instytucji społecznych, ustrojów prawnych i politycznych, obyczajów towarzyskich, opinii moralnych i estetycznych, wierzeń religijnych, a to są wytwory świadomości zbiorowej. Dlatego też życie ludzkie, ludzki świat można rozumieć tylko z punktu widzenia świadomości zbiorowej, czyli ze stanowiska socjologii.

Motywy filozoficzne w socjologii, motywy socjologiczne w filozofii

Socjologia została zapoczątkowana przez filozofa i początkowo była zależna od filozofii. w XIX wieku była jeszcze nauką małą wyrobioną, nie zdecydowaną, jaki ma przedmiot i metodę: określała je tak, jak to odpowiadało panującym prądom filozofii. Natomiast w XX wieku usamodzielniała się i stosunki odwróciły się: to socjologia zaczęła narzucać swój punkt widzenia filozofii. Jeśli pierwotnie mogła uchodzić za część filozofii, to teraz znaleźli się uczeni, którzy chcieli traktować filozofię jako część socjologii. Przedtem uprawiano socjologię filozoficzną, obecnie mówi się o filozofii socjologicznej.

Socjologia nauką ze wszystkich najbardziej centralną. Obejmuje zjawiska najbardziej różnorodne: estetyczne obok religijnych, moralne obok poznawczych. Ujmuje to, co tym różnorodnym zjawiskom jest wspólne: ich zbiorowy, społeczny charakter. Ujmując zaś to, co wspólne, umożliwia syntezę filozoficzną. Dlatego przez socjologię prowadzi droga do filozofii: stosując filozoficzny punkt widzenia można spełnić to syntetyczne zadanie, jakie stawia sobie filozofia.